

TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ VE HUKUK

*Veysel DİNLER**

İçindekiler

1- Toplumsal Cinsiyet ve Hukuk Düzeni	1
2- Eşitlik Kavramı ve Anayasada Eşitlik	1
a) Eşitlik Kavramı.....	1
b) Anayasada Eşitlik	2
c) Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu (2004)	4
3- Uluslararası Sözleşmeler	5
a) BM Kadınlara Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi (CEDAW)	7
b) AK Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadele Hakkındaki Sözleşme (İstanbul Sözleşmesi)	9
4- Kanunlarda Toplumsal Cinsiyet Eşitliği.....	11
a) Türk Medeni Kanununda Eşitlik.....	11
b) Türk Ceza Kanununda Eşitlik.....	13
c) Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun.....	13
5- Tutum Belgesi.....	15
6- Okuma Önerileri	16

Not: Bu çalışma Hitit Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi (HUZEM) uhdesinde yürütülen **TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ** dersinin 8. Haftası olarak düzenlenen

“Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Hukuk” Bölümü için ders notu olarak hazırlanmıştır.

Eylül 2019 – Çorum

* Hitit Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü öğretim üyesi (ogrenci@veyseldinler.com)

1- Toplumsal Cinsiyet ve Hukuk Düzeni

Toplumsal cinsiyet ve hukuk ilişkisinin en önemli noktası hukuksal eşitlik ve ayrımcılık yasağıdır. Dolayısıyla hukukun görevi, toplumsal cinsiyetten kaynaklanan eşitsizliğin önüne geçmek ve ortaya çıkabilecek her türlü ayrımcılığı engellemektir. Toplumsal cinsiyet eşitliği anlayışı, aynı zamanda hukuk düzenin bireylere toplumsal cinsiyet üzerinden rol biçmemesini ve salt cinsiyetten kaynaklı bir görevle yükümlü kılmaktan uzak tutar.

Hukuk düzenindeki normlar genel olarak; anayasa, uluslararası sözleşmeler, kanunlar ve idarenin düzenleyici işlemleri (Cumhurbaşkanı kararnamesi, yönetmelik, yönerge, genelge vb) ve aynı zamanda yargısal içtihatlar olarak sıralanabilir.

2- Eşitlik Kavramı ve Anayasada Eşitlik

İnsan hakları öncüllerinden biri de ahlaki eşitliktir. Doğuştan (veya sonradan edinilen) ne kadar farklılık olursa olsun, bütün insanlar eşit ahlaki değere sahiptir. Benzer bir şekilde tüm insanlar, insanî değer bakımından da eşittir. Farklı cinsiyet, ırk, din veya sınıflara ait kimselere farklı ahlaki statü tanıyan ideolojilerle (liberal) insan hakları anlayışı bağdaşmaz. Hiçbir durum ve statü insan haklarının öznesi olma bakımından fark yaratmaz. İnsan haklarının eşitliği maddi-fiziki donanımlarını eşitlemek anlamında gelmez, herkesin insan onuruna eşit saygı gösterilmesi anlamındadır.

a) Eşitlik Kavramı

Hukukî açıdan eşitlik, hukuk kurallarının tüm muhataplarına aynı uygulanmasıdır. Başka bir anlatımla, hukuk düzeninde bulunan normlar kişilere, kişilik özelliklerine göre farklı uygulanmaması; kişiye özel kurallar getirilmemesi demektir. Öncelikle kuralların herkes için aynı sonucu doğurması gerekir. Örneğin evlenme yaşının, sürücü belgesi alma yaşının herkes için aynı olması. Seçmen olmak için belirtilen koşullara sahip herkesin oy kullanma hakkının olması, eşitlik ilkesinin sonucudur.

İnsanlığın eşitlik ilkesine ulaşması ve anayasalarda benimsenmesi kolay olmamıştır. Kadınlar, uzun yüz yıllar erkeklere eşit görülmemiş ve birçok açıdan erkeklerin sahip oldukları haklardan yoksun kalmışlardır. Bunların bir kısmı medeni haklar ile ilgilidir. Kadınlar mülkiyet edinme, eşya üzerinde hukuki tasarrufta bulunma, miras alma ve bırakma, boşanma konularında

erkeklerle göre daha az hakka sahip olmuşlar, bazı hukuk düzenlerinde ise, hiçbir hak sahibi görülmemişlerdir.

Kadınların siyasal katılım haklarına sahip olmaları çok eski bir şey değildir. Türkiye 1934 yılında kadınlara seçme ve seçilme hakkını en erken tanıyan devletlerden biridir. Oysa kadınların seçme-seçilme hakkına sahip olmaları İngiltere’de 1957, İsviçre’de 1971 yılında kabul edilmiştir. Dünyanın kimi ülkelerinde kadınlara siyasal haklar ya hiç tanınmamış yahut çok kısıtlı olarak tanınmıştır. Bu sebeple cinsiyet ayrımı gözetmeksizin, hakların eşit olması görece yeni bir durumdur.

Eşitlik farklı yönlerden incelenebilir. Bunların başında mutlak eşitlik, nispi eşitlik ayrımı gelir. Hukuk kurallarının tüm insanlar için aynı olması, aynı uygulanması mutlak eşitliğin sonucudur. Örneğin, yaşam hakkından herkes aynı ölçü ve şekilde yararlanır. Nispi eşitlik ise, aynı konumda olanların aynı hukuk kurallarına tabi olmasıdır. Örneğin sadece İİBF ve hukuk fakültesi mezunlarının kaymakam olabilmesi, eşitsizlik değildir. Ancak, belli bir üniversitenin İİBF mezunlarına bu hakkın tanınmaması eşitsizlik olabilir.

Eşitliği bozan iki durum ise, pozitif ve negatif ayrımcılıktır. Pozitif ayrımcılık, eş düzeyde bulunan birey ya da gruplar arasında birine daha fazla yarar ve çıkar sağlamak suretiyle avantajlı kılmaktır. Örneğin, bir işe alımda aynı puana sahip iki kişiden birisi cinsiyet/inanç/siyasi sebep vs nedenleriyle alınıyorsa bu pozitif ayrımcılıktır. Negatif ayrımcılık ise, eş düzeyde bulunan birey ya da gruplar arasında birini bazı haklardan yoksun bırakmak suretiyle dezavantajlı kılmaktır. Örneğin, belli bir grubun kamu görevlisi olmasına izin verilmemesi negatif ayrımcılıktır. Pozitif ve negatif ayrımcılığı 10 şeker örneğinden anlatmak daha anlaşılır olacaktır. Herkese 10 şekerin verileceği bir kural karşısında; bazı kimselere 11 şeker vermek pozitif ayrımcılık; bazı kimselere 9 şeker vermek negatif ayrımcılığa örnektir.

b) Anayasada Eşitlik

1982 Anayasasının 10. maddesi eşitlik ilkesini düzenlemektedir:

X. Kanun önünde eşitlik

Madde 10 – Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

(Ek fıkra: 7/5/2004-5170/1 md.) Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. **(Ek cümle: 7/5/2010-5982/1 md.)** Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz.

(Ek fıkra: 7/5/2010-5982/1 md.) Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz.
Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.
Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.

Anayasada öncelikle mutlak bir eşitlik tarifi yapılmıştır. Kadınların uygulamada daha dezavantajlı oldukları göz önünde bulundurularak, 2004 yılında kadın-erkek eşitliğinin sağlanması devlete bir yükümlülük olarak getirilmiştir. 2010 Anayasa değişikliği ile de kadın-erkek eşitliğini sağlamaya yönelik tedbirlerin eşitlik ilkesine aykırı olmayacağı düzenlenmiştir.

Anayasanın 50. maddesinde çalışma şartları ve dinlenme hakkı düzenlenirken, kişilerin cinsiyetine uygun olmayan işlerde çalıştırılmayacağı; küçükler ve kadınlar ile bedeni ve ruhi yetersizliği olanlar çalışma şartları bakımından özel olarak korunacağı düzenlenmiştir.

B. Çalışma şartları ve dinlenme hakkı

Madde 50 – Kimse, yaşına, cinsiyetine ve gücüne uymayan işlerde çalıştırılmaz.
Küçükler ve kadınlar ile bedeni ve ruhi yetersizliği olanlar çalışma şartları bakımından özel olarak korunurlar.
Dinlenmek, çalışanların hakkıdır.
Ücretli hafta ve bayram tatili ile ücretli yıllık izin hakları ve şartları kanunla düzenlenir.

Anayasanın 12-74 arasındaki maddeleri Temel Haklar ve Ödevler kısmını oluşturmaktadır. Burada çeşitli haklar düzenlenirken hakkın muhatabına yönelik ifade önemlidir. Bazı haklar *herkes* ile başlar, bununla bütün insanlar kastedilir. Bu haktan yararlanmak için erkek-kadın, vatandaş-yurttaş veya yaş bakımından bir fark veya sınır gözetilmez. Bunun yanında bazı haklar sadece vatandaş olanlara tanınmıştır ve cümleye *vatandaşlar* veya *her vatandaş* diye başlanır. Kimi zaman haklar tanımlarken sadece vatandaşlara ait haklar olduğunu belirtmek için Türk ifadesi de kullanılmıştır. Örneğin, (70. madde) “Her Türk kamu hizmetine girme hakkına sahiptir.” Burada kastedilen her vatandaşdır.

1924 Anayasasının ilk halinde 10. maddesinde “On sekiz yaşını ikmal eden her erkek Türk mebusan intihabına iştirak etmek hakkını haizdir” denilerek, milletvekili seçme hakkı sadece erkeklere tanınmıştır. Aynı şekilde 11. maddede “Otuz yaşını ikmal eden her Türk, mebus intihap edilmek salahiyyetini haizdir.” denilerek, sadece erkeklere milletvekili seçilme hakkı tanınmıştır. 1934 Anayasa değişikliği ile bu maddelerdeki ibareler “kadın, erkek her Türk” ibaresiyle değiştirilerek, kadınlara milletvekili seçme ve seçilme hakkı tanınmıştır.

c) Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu (2004)

2004 yılında Anayasaya getirilen “Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür.” ibaresiyle emredileni hayata geçirmek amacıyla 5840 sayılı kanun ile TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu kurulmuştur. Komisyonun görevleri kanununun 3. Maddesinde şu şekilde düzenlenmiştir:

- 1- Kendisine esas veya tali olarak havale edilen işleri görüşmek, Başkanlığın talebi üzerine ya da istenildiğinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan kanun tasarı ve teklifleri ile kanun hükmünde kararnamelerin kadın erkek eşitliği konusunda T.C. Anayasasına, uluslararası gelişmelere ve yükümlülüklerle uygunluğunu inceleyerek ihtisas komisyonlarına görüş sunmak.
- 2- Her yasama yılının sonunda Türkiye’deki kadın erkek eşitliğinin sağlanmasına yönelik gelişmelere ve Komisyonun o yılki faaliyetlerine ilişkin bir değerlendirme raporu hazırlamak ve bunu Türkiye Büyük Millet Meclisine sunmak.
- 3- Kadın hakları ile kadın erkek eşitliğini sağlamaya yönelik olarak diğer ülkelerdeki ve uluslararası kuruluşlardaki gelişmeleri takip etmek, gerektiğinde yurt dışında incelemelerde bulunmak ve bu gelişmeler konusunda Türkiye Büyük Millet Meclisini bilgilendirmek.
- 4- Kadın erkek eşitliği konusunda Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışmalarına ilişkin gerekli bilgi ve dokümanları temin etmek.
- 5- Türkiye Cumhuriyetinin taraf olduğu uluslararası anlaşmaların kadın erkek eşitliği ve kadın hakları konusundaki hükümleri ile T.C. Anayasası ve diğer ulusal mevzuat arasında uyum sağlamak için yapılması gereken değişiklikleri ve düzenlemeleri belirlemek.
- 6- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca havale edilen kadın erkek eşitliğinin ihlaline ve toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılığa dair iddialar ile ilgili başvuruları incelemek ve gerekli gördüğü hallerde ilgili mercilere iletmek.
- 7- Kadın erkek eşitliği konusunda kamuyu bilgilendirici etkinlikler yapmak.
- 8- Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu görevlerini yerine getirmek üzere, Komisyon görevleri ile ilgili olarak genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri ile gerçek ve tüzel kişilerden kanunlarda öngörülen usullere uyarak bilgi istemek ve ilgililerini çağırarak bilgi almak yetkisine sahiptir.
- 9- Komisyon görev alanıyla ilgili faaliyet gösteren kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, sivil toplum örgütleri ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının çalışmalarından yararlanabilir.
- 10- Komisyon gerekli gördüğünde uygun bulacağı uzmanların bilgisine başvurabilir ve Ankara dışında da çalışabilir.

Sonuç olarak, TBMM’de kurulu bulunan Kadın Erkek Eşitliği Komisyonu, uygulamada kadınlara yönelik dezavantajlı durumları ortadan kaldırmak üzere faaliyet sürdüren daimi bir komisyondur. Böylelikle Anayasanın emri olan kadın-erkek arasındaki eşitliği sağlama yönündeki devlete yüklenen sorumluluk hayata geçirilmeye çalışılmaktadır.

3- Uluslararası Sözleşmeler

Toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlama yönündeki faaliyetler sadece ulusal hukuk ile sınırlı değildir. Uluslararası iki taraflı veya çok taraflı çok sayıda sözleşme ile cinsiyete dayalı eşitsizlik ortadan kaldırılmak istenmiştir.

1948 yılında BM kararı ile kabul edilen *İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinin* 2. maddesinde “Herkes ırk, renk, cinsiyet, dil, din gibi ayrımlar gözetmeksizin eşittir.” denilerek, cinsiyete ve diğer her türlü ayrımcılığın önüne geçilmek istenmiştir.

BM Kişisel ve Siyasal Haklar Sözleşmesi (1966): Bu sözleşmenin 3. maddesi “Cinsiyet eşitliği” başlığını taşımaktadır ve buna göre; “Bu Sözleşmeye Taraf Devletler, bu Sözleşmede yer alan bütün kişisel ve siyasal hakların kullanılmasında eşit haklar sağlamayı taahhüt eder.” Toplumsal cinsiyet eşitliğinin çok net vurgulandığı bir hüküm olması bakımından önemlidir.

BM Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi (1966): *BM Kişisel ve Siyasal Haklar Sözleşmesinin* ikiz sözleşmesi olarak kabul edilen bu sözleşmenin 3. maddesinin başlığı “Cinsiyet eşitliği” başlığını taşır. “Bu Sözleşmeye Taraf Devletler, bu Sözleşmede yer alan bütün ekonomik, sosyal ve kültürel hakların kullanılmasında erkeklere ve kadınlara eşit haklar sağlamayı taahhüt eder.” denilerek, siyasal haklarda olduğu gibi, sosyal ve kültürel haklarda da kadın-erkek eşitliğinin sağlanması amaçlanmıştır.

1950 tarihli *Temel olarak Avrupa Konseyi İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunması Sözleşmesi* (AİHS) ve ek protokollerinde cinsiyete ve diğer her türlü sebebe dayalı eşitsizlik ortadan kaldırılmak istenmiştir. Sözleşmenin ana metnin 14. maddesi ayrımcılık yasağını düzenlemektedir.

“Bu Sözleşme’de tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasal veya diğer kanaatler, ulusal veya toplumsal köken, ulusal bir azınlığa aidiyet, servet, doğum başta olmak üzere herhangi başka bir duruma dayalı hiçbir ayrımcılık gözetilmeksizin sağlanmalıdır.”

Ayrımcılığın önlenmesi yönündeki bu genel hüküm yeterli olmamış; 2000 yılında imzalanan 12 nolu ek protokol ile Sözleşmeye taraf devletlerin, tam ve etkin bir eşitlik sağlamak amacıyla objektif ve makul gerekçelere dayanan tedbirler alabilmeleri düzenlenmiştir. Protokolün 1. Maddesi şu şekildedir:

Madde 1 Ayrımcılığın genel olarak yasaklanması

1. Hukuken temin edilmiş olan tüm haklardan yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasi veya diğer kanaatler, ulusal ve sosyal köken, ulusal bir azınlığa mensup olma, servet, doğum veya herhangi bir diğer statü bakımından hiçbir ayrımcılık yapılmadan sağlanır.
2. Hiç kimse, 1. paragrafta belirtildiği şekilde hiçbir gerekçeyle, hiçbir kamu makamı tarafından ayrımcılığa maruz bırakılamaz.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinde toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamaya yönelik bir diğer düzenleme 1984 yılında 7. Protokol ile yapılmıştır. Buna göre:

Madde 5 Eşler arasında eşitlik

Eşler evlilikte, evlilik süresince ve evliliğin sona ermesi durumunda, kendi aralarında ve çocukları ile ilişkilerinde medeni haklar ve sorumluluklardan eşit şekilde yararlanırlar. Bu madde devletlerin çocuklar yararına gereken tedbirleri almalarını engellemez.

Avrupa Sosyal Şartı (1961): Bu sözleşmede özellikle kadın çalışanlarla erkek çalışanlar arasında eşit ücret verilmesi (m. 4); çalışan kadınların hamilelik ve doğum sonrası haklarına yer verilmesi (m. 8) ve istihdamda cinsiyete dayalı ayrımcılık yapılmaması (m. 20) konuları ele alınmıştır.

Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Avrupa Konseyi Sözleşmesi (2005): Bu sözleşmenin amacı, insan ticaretini toplumsal cinsiyet eşitliğini güvence altına alarak önlemek ve mücadele etmek ve toplumsal cinsiyet eşitliğini göz önünde bulundurarak insan ticareti mağdurlarının insan haklarını korumaya yönelik gerekli tedbirleri almak olarak belirtilmiştir (m. 1).

Toplumsal cinsiyet eşitliğini doğrudan yahut dolaylı bir biçimde konu edinen; ayrımcılığı ortadan kaldırmayı ve eşitliği sağlamaya yönelik uluslararası sözleşmeler ve uluslararası kuruluşların tavsiye kararları şunlardır:

- 1 Özellikle Sivil Kişilerin Savaş Zamanında Korunmasına İlişkin Cenevre Sözleşmesi (IV) ve Sözleşme'nin ilgili I ve II No'lu Ek Protokolleri (1949)
- 2 BM Çocuk Hakları Sözleşmesi ve İhtiyari Protokolleri (1989)
- 3 Uluslararası Ceza Mahkemesi Roma Anlaşması (1998)
- 4 Avrupa Konseyi Kadınların Şiddetten Korunmasına İlişkin R(2002)5 sayılı Tavsiye Kararı
- 5 BM Engelli Hakları Sözleşmesi (2006)
- 6 Cinsel Taciz ve Cinsel İstismara Karşı Çocukların Korunmasına ilişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (2007)
- 7 Avrupa Konseyi Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Standartları ve Mekanizmalarına İlişkin R(2007)17 sayılı Tavsiye Kararı
- 8 Avrupa Konseyi Kadın ve Erkeklerin Çatışmaların Önlenmesinde, Çözümünde ve Barışın İnşasındaki Rolüne İlişkin R(2010)10 sayılı Tavsiye Kararı

Toplumsal cinsiyet eşitliğiyle doğrudan ilgili iki sözleşme – CEDAW ve İstanbul Sözleşmesi– ayrıca ele alınacaktır.

a) BM Kadınlara Yönelik Her Türü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi (CEDAW)

Birleşmiş Milletler nezdinde 1979 yılında imzalanan Kadınlara Yönelik Her Türü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi (*Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women*) CEDAW olarak kısaltılmaktadır. Kadına karşı ayrımcılığın ortadan kaldırılmasına yönelik olarak biçimlendirilmiş olan CEDAW, adeta kadınlara karşı ayrımcılığın ortadan kaldırılmasına dair bildiridir.

Sözleşmenin 1. maddesinde kadına karşı ayrımcılığın ne olduğu tanımlanmıştır:

İşbu Sözleşmeye göre "kadınlara karşı ayırım", deyimli kadınların medeni durumlarına bakılmaksızın ve kadın erkek eşitliğine dayalı olarak siyasal, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni ve diğer alanlardaki insan hakları ve temel özgürlüklerin tanınmasını, kullanılmasını ve bunlardan yararlanmasını engelleyen veya ortadan kaldıran veya bunu amaçlayan ve cinsiyete bağlı olarak yapılan herhangi bir ayırım, mahrumiyet veya kısıtlama anlamına gelmektedir.

CEDAW'ın en önemli özelliği, kadınlara yönelik cinsiyete dayalı ayrıma karşı taraf devletlere önlem alma yükümlülüğü getirmektedir. Sözleşmenin 2. maddesi "Hukuki alanda tedbirler alma yükümlülüğü" başlığını taşımaktadır.

Taraf Devletler kadınlara karşı ayrımcılığın her biçimini yasaklayıp, her türlü vasıta ve hiç vakit kaybetmeden kadınlara karşı ayrımcılığı tasfiye etme politikası izlemeyi kabul ederler ve bu amaçla aşağıdaki konularda taahhütte bulunurlar:

- a) Erkeklerin ve kadınların eşitliği prensibini henüz ulusal anayasalarına veya diğer ilgili mevzuatlarına içselleştirmemişler ise, bu prensibi içselleştirmeyi ve yasalar ve diğer uygun vasıtalarla bu prensibin pratik olarak uygulanmasını sağlamak;
- b) Kadınlara karşı her türlü ayrımcılığı yasaklayan ve gerektiği takdirde yaptırımlar getiren gerekli mevzuatı çıkarmak ve diğer tedbirleri almak;
- c) Kadınların haklarını erkeklerle eşit bir biçimde koruyacak hukuki mekanizmalar kurmak ve yetkili ulusal yargı yerleri ile diğer kamu kurumları vasıtasıyla her hangi bir ayrımcılık karşısında kadınların etkili bir biçimde korunmasını sağlamak;
- d) Kadınlara karşı ayrımcılık niteliğindeki bir eylem veya uygulamadan kaçınmak ve kamu kurum ve kuruluşların bu yükümlülüğe uygun davranmalarını sağlamak;
- e) Her hangi bir kişi, kurum veya kuruluş tarafından kadınlara karşı ayrımcılık yapılmasını önlemek için gerekli her türlü tedbiri almak;
- f) Kadınlara karşı ayrımcılık oluşturan mevcut yasaları, hukuki düzenlemeleri, gelenekleri ve uygulamaları değiştirmek veya kaldırmak için gerekli her türlü tedbiri almak;
- g) Kadınlara karşı ayrımcılık oluşturan bütün ulusal ceza hükümleri kaldırmak;

Sözleşmenin takip eden maddeleri, ayrımcılığa yönelik tedbirlerin somutlaştırılması üzerine bir takım yükümlülükler getirmektedir:

Madde-3: *Siyasal, ekonomik ve kültürel alanlarda tedbir alma yükümlülüğü*

Madde-4: *Geçici olarak alınan özel tedbirler*

Madde-5: *Önyargıların ve geleneklerin tasfiye edilmesi*

Madde-6: *Kadın satışının yasaklanması*

Madde-7: *Siyasal katılma hakları*

Madde-8: *Hükümeti temsil hakkı*

Madde-9: *Vatandaşlık hakkı*

Madde-10: *Eğitim hakkı*

Madde-11: *Çalışma hakkı*

Madde-12: *Sağlık hakkı*

Madde-13: *Ekonomik ve sosyal yaşamın diğer alanlarındaki haklar*

Madde-14: *Kırsal alandaki kadınların hakları*

Madde-15: *Hukuk önünde eşitlik hakkı*

Madde-16: *Evlenme ve aile ilişkileri alanındaki haklar*

Sözleşmenin taraf devletlerce uygulanmasının sağlanmak amacıyla 17. maddesi ile Kadınlara Karşı Ayrımcılığın Tasfiye edilmesi Komitesi (kısaca CEDAW Komitesi) kurulmuş ve görevleri belirlenmiştir.

Bu Sözleşmenin uygulanmasında meydana gelen gelişmeleri incelemek amacıyla (bundan sonra Komite diye geçecek olan) bir Kadınlara Karşı Ayrımcılığın Tasfiye edilmesi Komitesi kurulur; Komite Sözleşmenin yürürlüğe girmesi sırasında on sekiz ve Sözleşmenin otuz beş Taraf Devlet tarafından onaylanması veya katılmasından sonra yirmi üç tane yüksek ahlaki niteliklere ve Sözleşmenin kapsadığı alanda ehliyeteye sahip uzmanlardan meydana gelir. Uzmanlar Taraf Devletlerin vatandaşları arasından ve bu Devletler tarafından seçilirler ve uzmanlar kendi şahsi sıfatlarıyla görev yaparlar; uzmanların seçiminde coğrafi dağılım dengesine ve farklı uygarlık biçimleri ile birlikte başlıca hukuk sistemlerinin temsil edilmesine özen gösterilir.

Sonuç olarak CEDAW, kadına karşı ayrımcılığın ortadan kaldırılmasına yönelik en önemli ve en özenli bir adımdır. Kadınlara karşı ayrımcılığı sadece kâğıt üzerinde kalmasını değil, aynı

zamanda uygulamaya geçirilebilmesi için düzenlemeler yapılmıştır. Ayrıca bu düzenlemelerin hayata geçirilmesini sağlamak üzere bir organın (CEDAW Komitesi) kurulması öngörülmüştür.

b) AK Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadele Hakkındaki Sözleşme (İstanbul Sözleşmesi)

11 Mayıs 2011 tarihinde İstanbul'da imzaya açılan *Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadele Hakkındaki Avrupa Konseyi Sözleşmesi* (kısa adıyla İstanbul Sözleşmesi), 1 Ağustos 2014 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Özel olarak kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddet ve ev içi şiddeti hedef alan ilk Avrupa sözleşmesi olma niteliğini taşıyan Sözleşme, bugüne kadar Türkiye dâhil Avrupa Konseyi üyesi 20 ülke tarafından onaylanmıştır. Türkiye, Sözleşmeyi imzaya açıldığı 11 Mayıs 2011 tarihinde imzalamış, 14 Mart 2012 tarihinde ise onaylamıştır.

Avrupa Konseyi'nin, kadınlara yönelik şiddet ve ev içi şiddetin önlenmesi ve bunlarla mücadeleye ilişkin bu yeni sözleşmesi, ciddi bir insan hakları ihlali oluşturan bu sorunu en kapsamlı şekilde ele alan bir uluslararası anlaşmadır. Bu tür şiddete sıfır tolerans gösterilmesini hedeflemektedir ve Avrupa ile onun sınırlarını da aşan geniş bir alanda daha güvenli yaşanabilmesini sağlama yolunda önemli bir adımdır.

Şiddetin önlenmesi, mağdurların korunması ve şiddet uygulayanların adalete teslim edilmesi, bu sözleşmenin temel taşlarını oluşturmaktadır. Ayrıca, toplumun her ferdi, özellikle de erkekleri ve erkek çocuklarını, tutumlarını değiştirmeye davet ederek, bireylerin vicdanlarını ve düşüncelerini değiştirmeyi amaçlamaktadır. Esas itibarıyla, erkeklerle kadınlar arasında daha fazla eşitlik sağlamaya yönelik çağrının yeniden yapılmasıdır; zira kadınlara yönelik şiddetin kökleri, toplumda erkek ve kadın arasındaki eşitsizliğe dayanmakta ve bir hoşgörü ve inkâr kültürünün sonucu olarak sürdürülmektedir.

İstanbul Sözleşmesi, kadınlara yönelik şiddeti bir insan hakları ihlali ve bir ayrımcılık türü olarak kabul etmektedir. Bu da, bu tür şiddete yeterince tepki göstermedikleri takdirde, devletlerin sorumlu konumda olduğu anlamına gelmektedir. Bu sözleşme, toplumsal cinsiyetin tanımını yapan ilk uluslararası anlaşmadır. Bu, kadını ve erkeği yalnızca biyolojik olarak dişi ve erkek şeklinde kabul eden anlayışın yanısıra, kadına ve erkeğe belirli roller ve davranış biçimleri atfeden ve toplum tarafından oluşturulmuş kategorilerin mevcudiyetinin de kabul edildiği anlamına gelmektedir. Yapılan araştırmalar, belirli rollerin ve davranış biçimlerinin, kadınlara yönelik şiddetin toplumda kabul görmesine katkıda bulunabileceğini göstermektedir.

İstanbul Sözleşmesi, kadınların sünnet edilmesi, zorla evlendirme, taciz, kürtaja zorlama ve kısırlaştırmaya zorlama gibi olguların bir suç olarak düzenlenmesini ve cezalandırılmasını öngörmektedir. Bu da devletlere, ilk kez, bu ciddi suçları hukuk sistemlerine dahil etme zorunluluğunu beraberinde getirmektedir. Sözleşme, kadınlara yönelik şiddetin ve aile içi şiddetin, işbirliği içinde üstesinden gelebilmek için ilgili bütün devlet kurumlarını ve hizmetlerini göreve çağırılmaktadır. Dolayısıyla, kurumların ve sivil toplum kuruluşlarının (STK'ların) tek başlarına davranmayıp, işbirliği için protokoller oluşturmaları gerekmektedir.

İstanbul Sözleşmesi devletlere dört önemli görev yüklemektedir:

- 1- *Önleme*: Kadınlara yönelik şiddetin kabullenilmesine neden olan tutumların, toplumsal cinsiyet rollerinin ve klişelerin değiştirilmesi; mağdurlar üzerinde çalışan profesyonel kadroların eğitilmesi; farklı şiddet türleri ve bunların travma yaratıcı özellikleri hakkında farkındalık yaratılması; eğitimin her kademesinde, eşitliği ele alan konuların ders müfredatına dahil edilmesi; halka ulaşabilmek için STK'larla, medyayla ve özel sektörle işbirliği yapılması gerekir.
- 2- *Koruma*: Mağdurların ihtiyaçlarına ve güven içinde olmalarına en büyük önemin verilmesinin sağlanması; mağdurlara ve çocuklarına psikolojik ve hukuki danışmanlığın yanı sıra tıbbi yardım da sağlayan özelleşmiş destek hizmetlerinin düzenlenmesi; yeterli sayıda sığınma evinin tahsis edilmesi ve günün her saati kullanılabilir ücretsiz telefon yardım hatları sağlanması gerekmektedir.
- 3- *Yargılama*: Kadınlara yönelik şiddetin suç sayılmasının ve gerekli cezaların verilmesinin sağlanması; gelenek, töre, din, ya da “namus” gerekçelerinin, herhangi bir şiddet eyleminin bahanesi olarak kabul edilmemesinin sağlanması; soruşturma ve yargılama sürecinde mağdurların özel koruma tedbirlerinden yararlanmalarının sağlanması; kolluk kuvvetlerinin yardım isteyenlere anında yardıma gidebilmelerinin ve tehlikeli durumlara yetkinlikle müdahale etmelerinin sağlanması gerekir.
- 4- *Bütüncül politikalar*: Önleme, koruma ve yargılama tedbirlerinin kapsamlı ve koordineli politikaların bir parçası olmasının sağlanması ve kadına karşı şiddete karşı bütüncül bir mukabelede bulunulmasının temin edilmesi gerekmektedir.

Sözleşme taraf devletlere, aşağıda belirtilen davranışlara yönelik cezai veya başka bir hukuki yaptırım öngörmeyi zorunlu kılmaktadır. Devlete suç olarak tanımlamakla yükümlü kılınan fiiller şunlardır:

- 1- *Ev içi şiddet (fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik)*
- 2- *Taciz amaçlı takip*

- 3- *Tecaviüz dâbil, cinsel şiddet*
- 4- *Cinsel taciz*
- 5- *Zorla evlendirme*
- 6- *Kadınların sünnnet edilmesi*
- 7- *Kürtaja zorlama ve kısırlaştırmaya zorlama*

İstanbul Sözleşmesinin taraf devletlerce uygulanmasının sağlanması ve sözleşme hükümlerinin ne ölçüde uygulandığının değerlendirilmesi amacıyla bir izleme mekanizması kurulmuştur. Bu izleme mekanizması iki başlı bir yapıya sahiptir. 1- Kadınlara yönelik şiddetle ve ev içi şiddetle mücadele konusunda *Uzmanlar Grubu* (GREVIO), bağımsız uzmanlardan oluşan bir organdır. 2- *Taraflar Komitesi*, Sözleşmeye taraf devletlerin temsilcilerinden oluşan siyasi organdır. Bu organların tespit ve tavsiyeleri, taraf devletlerin sözleşmeye uygun hareket etmelerinin temin edilmesi ve sözleşmenin uzun dönemli etkililiğinin güvence altına alınmasını sağlayacaktır.

4- Kanunlarda Toplumsal Cinsiyet Eşitliği

Anayasada ve uluslararası sözleşmelerde toplumsal cinsiyet eşitliği meselesinden sonra iç hukukta yasal düzenlemelerde bu konunun nasıl ele alındığını incelemek gerekir. Öncelikle şunu belirtmek gerekir ki; Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler iç hukuk hükmündedir. Uluslararası sözleşmeler normlar hiyerarşisinde anayasadan sonra gelmekte ve kanunlarla aynı düzeyde kabul edilmektedir. Bununla birlikte, Türkiye'nin tek taraflı olarak anayasa değişikliklerine gitmesi mümkünken, uluslararası sözleşmelerde değişiklik yapması mümkün değildir. Ayrıca uymayı taahhüt ettiği sözleşmelere uymaması uluslararası bir mesele olmaktadır. Aynı zamanda sözleşmeler anayasaya aykırı olsalar bile uygulanır. Bu yönüyle de kanunlardan fiilen daha önde olduğu ileri sürülebilir.

Burada temel olarak üç kanuna yer verilecektir. Bunlar Türk Medeni Kanunu, Türk Ceza Kanunu ve Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'dur.

a) Türk Medeni Kanununda Eşitlik

Evlilik yaşı sorunu: Türkiye'de toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin en önemli sorunlardan biri evlilik yaşı ile ilgiliydi. Eski Medenî Kanunumuzda Türkiye'ye özgü toplumsal ve biyolojik nitelikteki nedenlerle kaynak kanundan evlenme yaşı farklı biçimde düzenlenmiştir. Yeni Türk

Medenî Kanunu'nda erkek ve kadın ayrımı yapılmadan her iki cins için de olağan evlenme yaşı 17 yaşın, olağanüstü evlenme yaşı 16 yaşın tamamlanması olarak belirlenmiştir.

Kadının soyadı sorunu: 1997 öncesinde kadının kendi (evlenmeden önceki) soyadını taşıması mümkün değildi. Eski Medenî Kanununun 1997 yılında 4248 sayılı Kanun ile değiştirilen 153'üncü maddesi ile kadının kocasının soyadının önünde önceki soyadını da taşımasına imkân verdi; fakat kocasının soyadını taşıma zorunluluğunu devam ettiren hükmü, Türk Medenî Kanunu'nun 187'nci maddesinde aynı şekilde korunmuştur. Türk Medenî Kanunu'nun 187'nci maddesi şu şekildedir: “Kadın, evlenmekle kocasının soyadını alır; ancak evlendirme memuruna veya daha sonra nüfus idaresine yapacağı yazılı başvuruyla kocasının soyadı önünde önceki soyadını da kullanabilir. Daha önce iki soyadı kullanan kadın ise bu haktan sadece bir soyadı için yararlanabilir.” Türkiye hem İnsan Hakları Evrensel Beyannamesini hem Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesini, hem de Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesini (CEDAW) onaylamış olduğu için Türk kadınının soyadı konusunda erkek ile eşit konumda olabilmesi zorunluluk arz etmektedir. Evli kadının soyadı konusunda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde açılan bir dava Türkiye'nin aleyhine sonuçlanmıştır. Davaya konu olan olayda, davacı Ayten Ünal Tekeli, avukatlık mesleğine başladığı andan itibaren Ayten Ünal olarak tanınan ancak evlenmesiyle beraber eski Medenî Kanun'un 153'üncü maddesi uyarınca Ayten Tekeli olarak anılmak zorunda kalan bir Türk vatandaşdır. Evlenmeden önceki soyadı olan Ünal'ı kullanmak üzere yerel mahkemeye başvuran davacının bu talebi reddedilmiş ve yerel mahkemenin davanın reddi yönündeki kararı Yargıtay tarafından onanmıştır.

Kadının çalışması: Anayasa Mahkemesinin 29.11.1990 ve 30/31 sayılı kararıyla eşitlik ilkesine aykırı bulunarak iptal edilinceye kadar, eski Medenî Kanununun 159'uncu maddesine göre koca, karının bir meslek veya sanatla uğraşmasına izin verme yetkisine de sahipti. Türk Medenî Kanunu'nun “Eşlerin meslek ve işi” başlığını taşıyan 192'nci maddesine göre ise eşlerden her biri, meslek ya da iş seçiminde diğerinin iznini almak zorunda değildir. Buna karşılık eşler meslek ve iş seçiminde ve bunların yürütülmesinde evlilik birliğinin huzur ve yararını göz önünde tutmak zorundadır.

Ailenin reisi: Eski Medenî Kanun'un 152'nci maddesinin 1'inci fıkrasında “koca birliğin reisidir” şeklinde düzenlenmişti. Erkeğe tanınan bu üstünlük ataerkil bir sosyal yapının ürünüydü. Türk Medenî Kanunu'nun 196'nci maddesi eşlerin birlikte yaşarken ailenin geçimi için yapacakları parasal katkının hâkim tarafından belirlenmesinin gerektiği hâllerde ev işlerini gören, çocukların bakımını üstlenen eşin bu emeğinin dikkate alınacağını açıkça ifade etmiş olduğundan eşler arasındaki katılım yükümlülüğü mutlak eşitlik ilkesine göre değil, hakkaniyete ve kadın-erkek eşitliğine uygun olarak sağlanmıştır.

Edinilmiş mallara katılma rejimi: Türk Medenî Kanunu'nun 202'nci maddesinin 1'inci fıkrasına göre, "eşler arasında edinilmiş mallara katılma rejiminin uygulanması esastır". Bu sayede eşlerin kişisel malları dışındaki evlilik süresince edindikleri mallar, kural olarak, evliliğin sona ermesi hâlinde eşit olarak paylaşılacaktır. Bu, kadınların ekonomik ve buna bağılı olarak tüm haklarını koruyucu, adaleti ve toplumsal huzuru sağlayıcı çok önemli bir gelişme olarak görülmüştür; çünkü hakkaniyete aykırı sonuçlar doğuran ve eski Medenî Kanunumuzda geçerli olan her eşin kendi adına kayıtlı mallara sahip olması esasına dayanan "mal ayrılığı" rejimi değiştirilmiştir.

b) Türk Ceza Kanununda Eşitlik

Türkiye'de ceza reformu 2004 yılında yapılmıştır. 1926 tarihli eski Türk Ceza Kanununda kadınlara negatif ayrımcılık anlamı taşıyan hükümler bulunmaktaydı. Bugün özellikle kadın örgütlerinin çabalarıyla çok 2004 reformunda toplumsal cinsiyet eşitliği sağlanmak istenmiştir.

Zina suçu: Zina suçunda kadın ve erkeğin fiili farklı şekilde düzenlenmişti. Bu eşitsizlik 1995 yılında Anayasa Mahkemesi kararıyla iptal edilmiştir. Eski TCK m. 440 ve 441 maddeleri yürürlükten kaldırılarak, zina fiili her iki cinsiyet için de suç olmaktan çıkarılmıştır.

Cinsel suçlar: Eski ceza kanunu cinsel suçlar konusunda kadınlara dezavantajlı bir takım durumlar yaratmaktaydı. Yeni ceza kanunun düzenlenişinde bu dezavantajların büyük bir bölümü ortadan kaldırılmıştır. Örneğin eşin rızası olmaksızın çorla cinsel ilişkide bulunmak şikâyete bağılı suç kabul edilmiştir. Yine yetkili hâkim izni olmaksızın genital muayene suç olarak düzenlenmiştir.

Aile içi şiddet ve aile yükümlülüklerine uymama ceza kanununda suç olarak düzenlenmiştir. Özellikle hamile kadınlara karşı işlenen suçlarda cezalar artırılmıştır.

c) Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun

İstanbul Sözleşmesine ev sahipliği yapan Türkiye, 2012 yılında 6284 sayılı *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunu* çıkararak, kadına karşı şiddeti önlemeye yönelik somut adımlar atmıştır. Bu kanunun amacı; şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun uygulamasında uyulması gereken temel ilkeler şu şekilde belirlenmiştir:

- a) Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler, özellikle Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi ve yürürlükteki diğer kanuni düzenlemeler esas alınır.
- b) Şiddet mağdurlarına verilecek destek ve hizmetlerin sunulmasında temel insan haklarına dayalı, kadın erkek eşitliğine duyarlı, sosyal devlet ilkesine uygun, adil, etkili ve süratli bir usul izlenir.
- c) Şiddet mağduru ve şiddet uygulayan için alınan tedbir kararları insan onuruna yaraşır bir şekilde yerine getirilir.
- d) Bu Kanun kapsamında kadınlara yönelik cinsiyete dayalı şiddeti önleyen ve kadınları cinsiyete dayalı şiddetten koruyan özel tedbirler ayrımcılık olarak yorumlanamaz.

Bu kanun çerçevesinde uygulanacak koruyucu tedbir kararları düzenlenmiştir. Buna göre bazı tedbirler mülki idare amirince, bazıları ise hâkim tarafından alınır.

Mülkî amir tarafından verilecek koruyucu tedbir kararları (m. 3): 1- Kendisine ve gerekiyorsa beraberindeki çocuklara, bulunduğu yerde veya başka bir yerde uygun barınma yeri sağlanması. 2- Diğer kanunlar kapsamında yapılacak yardımlar saklı kalmak üzere, geçici maddi yardım yapılması. 3- Psikolojik, meslekî, hukukî ve sosyal bakımdan rehberlik ve danışmanlık hizmeti verilmesi. 4- Hayatî tehlikesinin bulunması hâlinde, ilgilinin talebi üzerine veya resen geçici koruma altına alınması. 5- Gerekli olması hâlinde, korunan kişinin çocukları varsa çalışma yaşamına katılımını desteklemek üzere dört ay, kişinin çalışması hâlinde ise iki aylık süre ile sınırlı olmak kaydıyla, on altı yaşından büyükler için her yıl belirlenen aylık net asgari ücret tutarının yarısını geçmemek ve belgelendirilmek kaydıyla Bakanlık bütçesinin ilgili tertibinden karşılanmak suretiyle kreş imkânının sağlanması.

Hâkim tarafından verilecek koruyucu tedbir kararları (m. 4): 1- İşyerinin değiştirilmesi. 2- Kişinin evli olması hâlinde müşterek yerleşim yerinden ayrı yerleşim yeri belirlenmesi. 3- Tapu kütüğüne aile konutu şerhi konulması. 4- Korunan kişi bakımından hayatî tehlikenin bulunması ve bu tehlikenin önlenmesi için diğer tedbirlerin yeterli olmayacağına anlaşılması hâlinde ve ilgilinin aydınlatılmış rızasına dayalı olarak 5726 sayılı Tanık Koruma Kanunu hükümlerine göre kimlik ve ilgili diğer bilgi ve belgelerinin değiştirilmesi.

Kanunda ayrıca hakim tarafından uygulanacak önleyici tedbir kararları düzenlenmiştir (m. 5). Buna göre hakim şiddet uygulayanlara yönelik şu tedbirleri uygulayabilir:

- 1- Şiddet mağduruna yönelik olarak şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmaması.
- 2- Müşterek konuttan veya bulunduğu yerden derhâl uzaklaştırılması ve müşterek konutun korunan kişiye tahsis edilmesi.
- 3- Korunan kişilere, bu kişilerin buldukları konuta, okula ve işyerine yaklaşmaması.
- 4- Çocuklarla ilgili daha önce verilmiş bir kişisel ilişki kurma kararı varsa, kişisel ilişkinin refakatçi eşliğinde yapılması, kişisel ilişkinin sınırlanması ya da tümüyle kaldırılması.
- 5- Gerekli görülmesi hâlinde korunan kişinin, şiddete uğramamış olsa bile yakınlarına, tanıklarına ve kişisel ilişki kurulmasına ilişkin hâller saklı kalmak üzere çocuklarına yaklaşmaması.
- 6- Korunan kişinin şahsi eşyalarına ve ev eşyalarına zarar vermemesi.
- 7- Korunan kişiyi iletişim araçlarıyla veya sair surette rahatsız etmemesi.
- 8- Bulundurulması veya taşınmasına kanunen izin verilen silahları kolluğa teslim etmesi.
- 9- Silah taşınması zorunlu olan bir kamu görevi ifa etse bile bu görevi nedeniyle zimmetinde bulunan silahı kurumuna teslim etmesi.
- 10- Korunan kişilerin buldukları yerlerde alkol ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmaması ya da bu maddelerin etkisinde iken korunan kişilere ve bunların buldukları yerlere yaklaşmaması, bağımlılığının olması hâlinde, hastaneye yatmak dâhil, muayene ve tedavisinin sağlanması.

5- Tutum Belgesi

Yükseköğretim Kurulu bünyesinde yer alan üniversiteler ve diğer bütün kurumlar çerçevesinde toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı bir anlayışı ortaya koymak amacıyla güden bu belge, ülkemizin 1985 yılında imzalamış olduğu CEDAW (Kadına Karşı Her Türü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi), 2011 yılında imzalamış olduğumuz İstanbul Sözleşmesi (Kadına Karşı Şiddetin ve Aile içi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi) ve Anayasamızın başta 10. maddesi olmak üzere diğer ilgili maddelerine, ilgili mevzuata ve Yükseköğretim Kurulunun 28.05.2015 tarihli Genel Kurul kararına dayanılarak hazırlanmış olup, Yükseköğretim Kurulunun bütün bileşenlerinde toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı olarak hareket edileceğini taahhüt etmektedir.

6- Okuma Önerileri

- 1- Gülriz Uygur, “Toplumsal Cinsiyet ve Adalet: Hukuk Adaletsizdir”, *Ankara Barosu Dergisi* 2015/4 (ss. 121-132)
- 2- Sera Reyhani Yüksel, “Türk Medenî Kanunu Bakımından Kadın-Erkek Eşitliği”, *Gaazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* C. XVIII, Y. 2014, Sa. 2 (ss. 175-200)
- 3- Kadriye Bakırcı, “İstanbul Sözleşmesi”, *Ankara Barosu Dergisi* 2015/4 (ss. 133-204)
- 4- Gülay Arslan, “Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılmasına Dair Sözleşme (Öngörülen Haklar ve Öngörülen Usuller) *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C. LXII, S. 1-2, 2004 (ss. 3-43)